

Kedves Gyurkám!

A „Címzés nélkül”-t végigkönnyeztem, nem is egyszer. És nem tudok napirendre térni fölötte, anélkül, hogy meg ne köszönjem neked.

Mert ezek a sorok nemcsak azoknak adnak vigasztalást, erőt és ösztönzést, akiket az a félelmetes ököl kiütött a sorból és akiknek megint vissza kell állniuk oda, hanem hozzánk, öregekhez is szól, akik nem dőlünk ugyan még ki a sorból, de már a földi életünk vége felé botorkálunk és végső számvetésként kell gondolkodnunk arról, hogy miért, mit és hogyan éltünk eddig. Hozzánk, akik már nem annyira a sorba törekszünk vissza, hanem egy jóval nehezebb és távolabbi útra készülődünk, amelyhez azonban még sóváran gyűjtjük az útravalót, és nagyon hálásak vagyunk minden falatért, amit az útitarisznyánkba pakolhatunk. Hogy a Címzés nélkül-t a tarisznýába tehetem, ezt köszönöm Neked, édes Gyurkám!

Hogy miért kellett élnem? Ezen egész életemben sokat töprengtem. Legelőször Albániában, az első világháború harcterén, pontosan az Olimposz tövében, ahol egy francia gránát éppen egy perccel azután törölte el a föld színéről azt a kis vityillót, amelyikben meghúzódtam, miután én kiléptem belőle. Azután később ugyanott, amikor egy csapat afrikai vad szpáhi egy gránáttölcsérbe szorított bennünket, és abban kuporogtunk hűséges őrmesteremmel együtt napestig, amikor végre a felmentő járőrünk kiszabadított bennünket belőle. Ilyenkor mindig összekulcsolt kezekkel néztem az Égre: Jó Istenem, hát mire tartogatsz engem? Mi lesz a feladatod, amire őrzöl és meg fogok-e felelni annak? Én híven teljesíteni akarom, akármit írsz elő nekem, csak arra kérek, mutasd meg nekem az igazi utat, amelyen járnom kell. Akkor még nem tudtam, de most már sziklaszilárd bizonyossággal tudom, hogy miért kellett élnem. Azért, hogy egyik szemem legyen annak a csodálatos láncnak, amelynek az eredete a régmúlt kódébe vész, de a mostani vége itt van a gyerekeimben és Tamás és a többiek ágyacskáiban. Tehát azt már tudom, hogy miért éltem eddig.

De hogy mit és hogyan éltem? Az majd nemsokára kiderül. Én semmi esetre sem vagyok illetékes arra, hogy megítéljem. De attól félek, hogy sok mindent másképpen kellett volna cselekednem.

Az utazásra készülöben mint ilyenkor illik, karácsonykor életgyónást végeztem. Igyekeztem nagyon őszinte lenni és kisgyermekkoromtól kezdve végigvettem az egész életemet. Azzal kezdtem, hogy loptam. 8–10 éves lehettem, amikor egy húsvéti szentmisén ministráltam. A valódi viaszból készült karvastagságú feltámadási gyertyán ferdén égett a kanóc és vastag cseppekben hullott róla a földre a viasz. A mise után én visszasettenkedtem, a földről összekapartam a viaszhulladékot és boldogan vittem haza gyurmának. Az nagy kincs volt akkor, gyönyörűséges, szép állatokat lehetett belőle gyúrni. (A mai szép színes gyurmának persze még híre sem volt akkor!)

Ezzel a bűnnel kezdődött a gyónásom. Tudom, hogy gyerekes dolog volt, de mit tehettem, bűnnek éreztem, meg kellett gyónnom. (Érdekes, hogy később, felnőtt koromban sok tételes bűnről, amit elkövettem, éreztem úgy, hogy nem bűn, hiába bélyegzi annak az Egyház parancsolatkönyve. Úgy éreztem, hogy a tiltó parancs ellenére is az volt a helyes, ahogy cselekedtem).

De hát nem szeretnék teológiai vitákba keveredni, amelyhez úgysem értek és ezért ott folytatom, hogy az első bűnöm az volt: loptam. Persze már annak idején is szívből meggyóntam és még máig is érzem azt a fájó keserűséget, amellyel a gyónás előtt titokban visszaloptam a viaszgyertya alá az akkor már piszkos feketévé nyomkodott gyurmát. Vezeklésre kész tiszta szívvel ígértem akkor: soha többé! Pedig dehogy nem! Édes Jóistenem, Te tudod, mennyit loptam azóta is. Édesanyák szívéből a hitet, akik halálosan beteg gyermeküket hozták hozzám, hogy gyógyítsam meg, mert mélységesen hittek bennem – és nem sikerült. Persze voltak anyák, és nem is kevesen, akik

azzal búcsúztak: Imádkozunk érte, hogy a jó Isten a gyermekeiben fizesse vissza, amit a gyermekemért tett. És ezeket az imákat meghallgatta az Ég – hála Neki – és ha valóban ezért tette, a gyermekeimben valóban százszorosan visszafizetett mindent.

De loptam mást is. Sok, sok embertől a szeretetet, amelyet vártak tőlem és amellyel viszonznom kellett volna az ő szeretetüket és csalódtak bennem. Nagyon fájó aktus volt a gyónás. De úgy éreztem, hogy megtisztított. De azért azóta is, ha kevés az altatóm, az én mennyezetemen is felderengenek arcok, de mennyivel mások, mint a Tieid: a múlt kísértetei.

Ám a Címzés nélkül megtanított arra, hogy a mennyezetre más arcok is lopódhatnak. És azóta egyre gyakrabban megjelennek ott a fekete és szőke fejcskék és kezdik kiüzni arról a mennyezetről a múlt fantomjait. És lassan azon veszem észre magam, hogy kezdek visszavágyódni a sorba. Hiszen tudom, hogy már nem sokáig lehet, de azért egy kis időre engedj még közöttük lennem, édes jó Istenem!

Most különösen vágyom erre. Tudod, hogy Mária néhány hétig kórházban volt és én nélküle maradtam itthon. De szépen is írtad! – ennél kifejezőbben írások kötetei sem érzékeltethetnék azt az állapotot, amikor párja nélkül marad az ember: Mint a hosszában kettéfűrészelt fa. És hiányzott az a kéz, amely annyi biztonságérzetet ad, ha mellettem van.

És akkor jöttek a gyerekek. Mindegyik ideadta nekem a szíve melegét (és mindegyik szívében annyi meleg van!) – hogy csak ne legyek egyedül. Ez valami olyan csodálatosan jó volt, hogy én reggelenként már az órákat számoltam, hogy mehetek-e már hozzájuk. És a kicsik bizalomteljes odakuporodásai, szavak nélkül is meleg szeretet-vallomásai! Ezek a hetek és nem kis részben a Címzés nélkül segítettek hozzá, hogy visszakívánkozzam a sorba. Amiért nagyon hálás Neked és igaz szeretettel ölel

Józsi

Budapest, 1972. október 20.

N. b.: Ne csodálkozz, hogy írásban mondom el ezeket Neked és nem élőszóval. A betegségem óta fáraszt a beszéd. Fizikailag is könnyen kifulladások. Azután Isten tudja miért: a tollam jobban engedelmeskedik nekem, és hívebben elmondja, amit mondani szeretnék, mint a nyelvem. Hát ezért.

BAGDY ISTVÁN

Lélek nélkül nincs halál

*„Fogd meg pajtás a vasvesszőt,
Verd meg véle a temetőt . . .”*

Mivel sem filozófus, sem pszichológus nem vagyok, illetéktelen volnék arra, hogy ehhez a nagy emberi kérdéshez nyúljak. Az a vád is kísérthetne, hogy mint öreg ember, aki természet szerint az élet végső peremén áll, az idősek szokása és érdeklődési, szellemi megszokott területe szerint, nem vonhatom ki magam e kérdés szellemi boncolgatása, mindenkor felvetődő problémái alól.